EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 5.11.2008
KOM(2008) 652 slutlig/2

CORRIGENDUM
Annule et remplace le document COM(2008)652 final du 17.10.2008
Titre incomplet: concerne toutes langues.

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Mot kluster i världsklass i Europeiska unionen:

genomförande av den brett upplagda innovationsstrategin

{SEK(2008) 2637}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Mot kluster i världsklass i Europeiska unionen:

genomförande av den brett upplagda innovationsstrategin

INLEDNING

Kompetens och innovation är de viktigaste drivkrafterna bakom Europas konkurrenskraft och blir allt viktigare för att skapa hållbar tillväxt och arbetstillfällen i EU. Denna insikt ledde till att EU 2006 antog en brett upplagd innovationsstrategi[1] och lyfte fram förstärkta kluster i Europa som en av de nio strategiska prioriteringarna för att framgångsrikt främja innovation[2].

EU:s memorandum om kluster[3], som lanserades i januari 2008 och bygger på erfarenheter från klusterpolitik på regional och nationell nivå samt EU-nivå, utgjorde ett viktigt steg mot att ytterligare uppmuntra utvecklingen av kluster. EU:s stats- och regeringschefer har nyligen framhållit behovet av en bättre samordning av ramvillkoren för innovation ”bland annat genom förbättrade kopplingar mellan vetenskap och industri samt innovationskluster i världsklass och utveckling av regionala kluster och nätverk”[4].

Kluster kan i vid mening definieras som en grupp företag, ekonomiska aktörer med anknytning till dessa, och institutioner, som är belägna nära varandra och har uppnått tillräcklig storlek för att kunna utveckla specialiserat expertkunnande och specialiserade tjänster, resurser, leverantörer och färdigheter[5]. Klusterpolitiken kan utarbetas och genomföras på lokal, regional eller nationell nivå, beroende på dess omfattning och målsättningar. Det är gemenskapens uppgift att underlätta och bidra till sådana ansträngningar, bl.a. genom att förbättra ramvillkoren, främja högkvalitativ forskning och utbildning och entreprenörskap, stödja bättre kontakter mellan näringsliv (särskilt små och medelstora företag) och forskning, samt uppmuntra ömsesidigt lärande (policy learning) och klustersamarbete i hela EU. Det är därför av avgörande betydelse att fortsätta fullbordandet av den inre marknaden och utvecklingen av ett konkurrenskraftigt europeiskt område för forskningsverksamhet.

I detta meddelande skissas en politisk ram för ökad komplementaritet och synergi mellan olika politiska nivåer i syfte att stödja utvecklingen av fler kluster i världsklass i EU.

---

1 Se kommissionens meddelande ”Kunskap i praktiken: en brett upplagd innovationsstrategi för EU”, KOM(2006) 502 slutlig, som finns på följande webbadress: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0502en01.pdf.

2 Slutsatser från rådets möte den 4 december 2006 (konkurrenskraft): http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

3 Se http://www.proinno-europe.eu/NWEV/uploaded_documents/European_Cluster_Memorandum.pdf.

4 Ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Bryssel (13–14 mars 2008): http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/sv/ec/99410.pdf.

5 Se bifogat arbetsdokument från kommissionens avdelningar om ”the concept of clusters and cluster policies and their role for competitiveness and innovation: Main statistical results and lessons learned”, SEK(2008) 2637.

1. FRÄMJA KLUSTER I EU – RESULTATEN AV POLITIKEN

Kluster är först och främst en marknadsstyrd företeelse. De flesta framgångsrika kluster uppträder spontant som ett resultat av naturliga konkurrensfördelar, marknadskrafter eller helt enkelt av en slump. Tack vare den särskilda klusterpolitik som medlemsstaterna fört, särskilt sedan slutet av 1990-talet, finns det ett allt större antal fall där framåtblickande offentlig politik, företagsinitiativ eller förstklassiga universitet och forskningsinstitut kraftigt bidragit till uppkomsten av starka kluster genom att fungera som katalysatorer och bidra till att frigöra den ekonomiska och vetenskapliga potentialen i specifika regioner.

Även om utvecklingen av en övergripande klusterpolitik i EU fortfarande befinner sig på ett tidigt stadium, får den allt större betydelse. Olika klusterstrategier tillämpas i EU och ingen standardlösning tycks finnas. Även om instrumenten och systemen för att stödja kluster varierar, används de alltmer för att främja strukturförändringar, ge förnyad livskraft åt vissa industrisektorer som sjöfartsnäringen[6], och tillhandahålla en ram för annan politik, som forskning, innovation och regionalpolitik. Detta har lett till att kluster idag är en viktig del av den ekonomiska verkligheten i EU. Observationsorganet European Cluster Observatory[7] har t.ex. identifierat omkring 2 000 statistiskt signifikanta kluster som definieras som regionala grupperingar av samlokaliserade industrier och tjänster, och gör gällande att 38 % av den europeiska arbetskraften är sysselsatt av företag i sådana kluster, dvs. sektorer med hög geografisk koncentration.

Samtidigt som gemenskapen helt godtar klustrens marknadsstyrda karaktär har den haft en avgörande betydelse för att främja uppkomsten av spetskluster. Sedan början av 1980-talet har offentliga myndigheter med ansvar för ekonomisk utveckling använt sammanhållningspolitiska instrument för att utveckla innovativa strategier, däribland främjande av kluster. Detta är nu en del av EU:s reformagenda för tillväxt och sysselsättning[8] och omkring 86 miljarder euro, vilket motsvarar 25 % av den totala sammanhållningsfonden, har under pågående programperiod (2007–2013) avsatts för forskning och innovation[9].

I gemenskapens strategiska riktlinjer för sammanhållning för perioden 2007–2013 som antogs av rådet den 6 oktober 2006[10] uppmuntras medlemsstaterna och regionerna att främja starka kluster som en del av deras ekonomiska reformstrategier. I EU:s reviderade rambestämmelser för statligt stöd erkänns också det offentliga stödets potentiella användbarhet genom att vissa riktade stödåtgärder för klusterutveckling tillåts.[11]

---

6 Se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om sjöfartskluster på följande webbadress: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Maritime_clusters_SEC_2007_1406.pdf.

7 Se http://www.clusterobservatory.eu eller bifogat arbetsdokument från kommissionens avdelningar.

8 Se de integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning, som finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/growthandjobs/guidelines/index_en.htm.

9 Se arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar ”Regions delivering innovation through Cohesion Policy”, SEK(2007) 1547, 14.11.2007.

10 Se http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm.

11 Se avsnitt 5.8 (”Stöd till innovationskluster”) i Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation (EUT C 323, 30.12.2006, s. 1), som innehåller särskilda regler för investeringsstöd och driftsstöd för klusteraktivering. Eftersom dessa regler inte gäller i alla sammanhang kan kluster vara berättigade till andra typer av stöd. Ytterligare upplysningar om reformen av det statliga stödet finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.cfm.

Genom initiativet Regioner för ekonomisk förändring[12] bistår kommissionen gränsöverskridande regionala nätverk i deras insatser för att förbättra sina regionala innovationssystem, varvid klusterpolitik kan spela en framträdande roll. Initiativet Kunskapsregioner[13], som ingår i sjunde ramprogrammet och är en del av politiken för det europeiska området för forskningsverksamhet[14], syftar till att stärka de europeiska regionernas forskningspotential genom upprättandet av forskningsbaserade strategier. Genom initiativet uppmuntras utvecklingen av forskningsdrivna kluster som omfattar universitet, forskningscentrum, företag och regionala myndigheter, samtidigt som samarbetet mellan dessa stöds. Den del som avser forskningsinfrastruktur i programmet Kapacitet inom sjunde ramprogrammet syftar dessutom till att optimera användningen och utvecklingen av befintlig och ny högkvalitativ forskningsinfrastruktur av betydelse för hela Europa[15]. Medlemsstaterna kan således räkna med ett betydande stöd för forskning och innovation, inklusive klusterutveckling, från olika EU-instrument.

På det hela taget har stora framsteg gjorts med att främja samarbetet mellan klusterprogram från olika medlemsstater och regioner, vilket framgår av samförståndsavtal och gemensamma pilotprojekt till stöd för klusterverksamhet. Europeiska klusteralliansen (European Cluster Alliance)[16] har varit av särskilt stor betydelse för att samla ett stort antal ministerier och offentliga förvaltningar med ansvar för att utforma och genomföra klusterpolitik. Olika offentliga förvaltningar arbetar nu närmare tillsammans. Detta har lett till att initiativ tagits för att inleda ett praktiskt samarbete i hela EU i fråga om klusterpolitik.

EU ger också konkret stöd, i senare led och på ett kompletterande sätt, till gränsöverskridande samarbete på operativ nivå. Initiativet Europe Innova™ [17] som ingår i ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation är främst inriktat på gemensam utveckling av nya och bättre verktyg som kan användas av klusterorganisationer för att stödja innovativa små och medelstora företag, och därigenom förbättra företagsstödstjänsterna för kluster i Europa. Initiativet har bidragit till att öka antalet affärsförbindelser mellan klustren i EU genom anordnande av besöksprogram och kontaktskapande evenemang och genom utarbetande av partnerskapsavtal för att upprätta öppna sektoriella företagsplattformar för kluster[18].

Mot bakgrund av de små och medelstora företagens roll för EU:s framtida utveckling, har Europeiska rådet också betonat betydelsen av att underlätta integrationen av innovativa små

---

12 Ytterligare upplysningar finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.

13 Ytterligare upplysningar om initiativet finns på följande webbadress: http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/regions-knowledge_en.html.

14 I kommissionens grönbok om ”Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter”, KOM(2007) 161, 4.42007, anges tydligt att det europeiska området för forskningsverksamhet gradvis bör struktureras med sikte på att skapa ett starkt nät av forsknings- och innovationskluster.

15 Ytterligare upplysningar om EU:s verksamhet på området forskningsinfrastruktur finns på följande webbadress: http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/research-infrastructures_en.html.

16 Ytterligare upplysningar om Europeiska klusteralliansen och hur man ansluter sig till den finns på följande webbadress: http://www.proinno-europe.eu/index.cfm?fuseaction=page.display&topicID=223&parentID=0.

17 Ytterligare upplysningar om initiativet Europe INNOVA finns på följande webbadress: http://www.europe-innova.org.

18 Ytterligare upplysningar finns i rapporten ”Europe INNOVA Innovation and Clusters: The experience of 11 Networks”, som finns på följande webbadress: www.europe-innova.org/index.jsp?type=page&cid=10337&lg=en.

och medelstora företag i kluster, särskilt för att främja deras internationaliseringsstrategier i enlighet med den nyligen framlagda rättsakten för småföretag i Europa[19].

2. KOMMANDE UTMANINGAR – BEHOVET AV NYA POLITISKA INITIATIV

Det saknas inte kluster i Europa, men ihållande marknadsfragmentering, svaga kopplingar mellan näringsliv och forskning och otillräckligt samarbete inom EU medför att klustren i EU inte alltid har den nödvändiga kritiska massan och innovationskapaciteten för att på ett hållbart sätt möta den globala konkurrensen och nå upp till världsklass.

Kraven på högre kvalitet stiger i takt med att den internationella konkurrensen hårdnar. Starka kluster erbjuder en fördelaktig kombination av dynamisk företagaranda, starka kopplingar med kunskapsinstitutioner på högsta nivå och ökad synergi mellan innovationsaktörerna. De bidrar till att bygga upp en kunskapsbaserad ekonomi och därigenom uppnå målen i Lissabonpartnerskapet för tillväxt och sysselsättning. Strävan efter spetskvalitet bör därför ha hög prioritet.

Nya kluster uppstår som en följd av ekonomins förnyelse, medan andra förlorar sin konkurrenskraft. Detta är en sund marknadsstyrd process och kluster som inte fungerar bör inte hållas vid liv på ett konstlat sätt. Sådana kluster bör inte få bidrag, eftersom detta skulle kunna underminera konkurrensen och till och med uppkomsten av nya konkurrenskraftiga kluster. Stor omsorg bör läggas på utformningen av nya klusterinitiativ, som bör ha en mycket genomtänkt strategi baserad på klart definierade affärsintressen, regionala fördelar, specifik kompetens, kunskapsnav i världsklass och marknadsundersökningar. Om dessa villkor inte uppfylls är det inte troligt att ett klusterinitiativ lyckas. Utmaningen är därför att undvika ett alltför stort antal klusterinitiativ som har små möjligheter att lyckas på lång sikt.

Beslutsfattare på alla nivåer bör koncentrera sig på att skapa de bästa ramvillkoren för att främja innovation, spetskvalitet och samarbete i hela EU. För att stödja denna strategi behövs gemensamma ansträngningar för att uppnå ökad synergi och komplementaritet mellan olika strategier, program och initiativ.

3. MOT FLER KLUSTER I VÄRLDSKLASS I EU

Nyckeln till att ytterligare stärka EU:s konkurrenskraft är att sträva efter spetskvalitet på alla nivåer och att på bästa sätt utnyttja klustrens potential.

En väsentlig roll för kommissionen när det gäller att stödja etableringen av kluster av högsta klass är att komplettera regional och nationell klusterpolitik genom att ytterligare undanröja hinder för handel och rörlighet inom EU. En välfungerande inre marknad erbjuder de bästa villkoren för mer gränsöverskridande samarbete och ökad rörlighet för investeringar, forskare och högt kvalificerade personer. Allt detta är nödvändigt för utvecklingen av starkare kluster i

---

[19] Se kommissionens meddelande ”Tänk småskaligt först En ”Small Business Act” för Europa”, KOM(2008) 394, som finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm.

EU. Det europeiska partnerskap för forskare som nyligen lanserades av kommissionen bör t.ex. bidra till att undanröja de återstående hindren för forskares rörlighet i EU[20].

Kommissionen har redan meddelat[21] att den ska öka sina insatser för att gemenskapens olika finansiella instrument ska fungera på ett mer strategiskt och samordnat sätt, så att medlemsstaterna kan skräddarsy användningen av instrumenten efter sina strategiska mål och villkor. För att maximera de relevanta gemenskapsinstrumentens verkan måste de tillämpas i överensstämmelse med de regionala och nationella insatserna för att stödja kluster, i enlighet med Regionkommitténs förslag[22].

3.1. Förbättra klusterpolitiken

Medlemsstaterna uppmanas att fortsätta med integrationen av klusterpolitiken i sina nationella reformprogram inom partnerskapet för tillväxt och sysselsättning och varje år rapportera om sina resultat. Detta hjälper beslutsfattare att fortsätta utvecklingen av framgångsrik klusterpolitik på nationell och regional nivå och att uppmana till utbyte av kunskap och god praxis i hela EU. Det är i detta sammanhang värt att framhålla att den nya generationen sammanhållningsprogram är nära anpassad till de nationella reformprogrammen och ger ett betydelsefullt bidrag till deras genomförande.

Dessutom förser European Cluster Observatory beslutsfattarna med neutral och jämförbar information om klusterpolitik och relativa klusterfördelar i EU. Denna kartläggning av kluster för medlemsstaternas räkning, som främjar faktabaserat beslutsfattande och ömsesidigt lärande, kommer nu att ytterligare förfinas och förbättras[23].

I strävan efter spetskvalitet måste också klustrens gränsöverskridande dimension, i och utanför EU, i högre grad beaktas i nationella och regionala stödprogram. Kommissionen uppmuntrar därför medlemsstaterna och regionerna att samarbeta närmare på politisk nivå för att stödja bättre samordning i tidigare led mellan medlemsstaterna på regional och nationell nivå vid planeringen av nya klusterinitiativ eller vidareutvecklingen av befintliga initiativ. I samband med detta kommer kommissionen att ytterligare stödja Europeiska klusteralliansens verksamhet för att uppmuntra ömsesidigt lärande (policy learning), utbyta bästa praxis och erfarenheter, och gemensamt utveckla praktiska verktyg som kan användas av alla, vilket kommer att bidra till utvecklingen av bättre och effektivare klusterpolitik i EU[24].

---

20 Se kommissionens meddelande ”Bättre karriärer och ökad rörlighet: ett europeiskt partnerskap för forskare”, KOM(2008) 317 slutlig, som finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/research/era/specific-era-initiatives_en.html.

21 Meddelande om ”Konkurrenskraftiga regioner i Europa genom forskning och innovation”, KOM(2007) 474 slutlig, se http://eur-lex.europa.eu/ LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0474:FIN:EN:PDF.

22 Se det yttrande från Regionkommittén om kluster och klusterpolitik som antogs vid dess sjuttiofemte plenarmöte den 19 juni 2008, CdR 70/2008 rev.1 EN/o (ECOS-IV-024).

23 Se bifogat arbetsdokument från kommissionens avdelningar om kluster, SEK(2008) 2637.

24 Rådet välkomnade ”kommissionens initiativ till en europeisk klusterallians (European Cluster Alliance), som syftar till att stimulera praktiskt samarbete mellan regionala regeringar” och uppmanade i detta sammanhang kommissionen att ”undersöka hur den mellanstatliga dimensionen av kluster kan främjas.” Slutsatserna från rådets (konkurrenskraft) möte den 4 december 2006 finns på följande webbadress: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

Den europeiska grupperingen för territoriellt samarbete[25], som är ett rättsligt instrument som inrättats inom ramen för sammanhållningspolitiken och främst utvecklats för att förvalta sammanhållningspolitiska program, kan också användas för att lösa praktiska problem som kan hindra närmare klusterpolitiskt samarbete. Samtidigt uppmanar kommissionen medlemsstaterna och regionerna att bättre använda den inre marknadens möjligheter när de utformar klusterprogram, t.ex. genom ökad användning av innovationskuponger för inköp av stödtjänster över gränserna.

För att ytterligare bistå medlemsstaterna med att utveckla ett mer strategiskt synsätt i syfte att uppnå en kritisk massa och kompetens i världsklass, kommer kommissionen att inrätta en europeisk grupp för klusterpolitik[26] inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation som ska utbyta information om klusterpolitik för att närmare undersöka hur man bättre ska bistå medlemsstaterna i att stödja uppkomsten av fler kluster i världsklass.

3.2. Främja gränsöverskridande klustersamarbete

Trots insatserna för att stärka den inre marknaden kan klustren i EU inte endast förlita sig på geografiska koncentrationers naturliga tendens att attrahera talanger och andra tillgångar på samma sätt som klustren i t.ex. Förenta staterna. Klustren i EU kan kompensera för några av dessa nackdelar genom att knyta närmare band med andra kluster som har kompletterande starka sidor. Förändringar i den globala ekonomiska miljön ökar också betydelsen av kontakter mellan klustren. I takt med att företagens verksamhet blir mer internationell är det viktigt att klusterinitiativen och de organisationer som stödjer dessa också blir internationella.

Även om klusterföretag och klusterorganisationer konkurrerar med varandra – särskilt sådana som tillhör samma sektor – finns det många skäl för att konkurrens och samarbete ska kunna pågå samtidigt. Det finns utrymme för att ytterligare förstärka klustrens spetskvalitet genom gränsöverskridande klustersamarbete på företagsnivå. Detta kan omfatta utbyte av kunskap, marknadsupplysningar och kvalificerad personal, gemensam tillgång till forsknings- och provningsanläggningar, samt utveckling av nya och bättre tjänster till företag som ingår i kluster, vilket kommer att bidra till skapandet av ett gemensamt europeiskt område för forskning och innovation. För att kluster i världsklass ska uppkomma och växa fordras det att europeiska företag är öppna för samarbete med förstklassiga kunskapsnav, både i och utanför Europa. Sådan öppenhet krävs också för att företag ska bevara sin konkurrenskraft i ett företagsklimat som präglas av ökad globalisering. Klustersamarbete kan dessutom bidra till ett framgångsrikt genomförande av de gemensamma visionerna i de strategiska forskningsagendor som utarbetats av de europeiska teknikplattformarna[27].

Nästa generation av gemenskapens klusterinitiativ, inom ramen för Europe Innova™, initiativet kunskapsregioner och det nuvarande sammanhållningspolitiska målet ”europeiskt regionalt samarbete”[28] kommer att ge ett uppsving åt klustersamarbetet i EU på ett ömsesidigt

---

25 Se Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006 av den 5 juli 2006 (EUT L 210, 31.7.2006, s. 19), som finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm.

26 Se kommissionens beslut K(2008) 6091.

27 Ytterligare upplysningar finns på följande webbadress: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/home_en.html.

28 Målet ”europeiskt territoriellt samarbete” förstärker och ersätter det tidigare gemenskapsinitiativet Interreg. Det syftar till integrerad territoriell utveckling, interregionalt samarbete och utbyte av god

förstärkande sätt och bidra till att fler kluster i världsklass bildas i Europa, särskilt på områden med hög innovationspotential, t.ex. de som stöds av initiativet för pionjärmarknader[29] och andra områden såsom sjöfartssektorn[30]. Framgångsrika och lämpliga verktyg och instrument som utarbetats och provats av dessa nya klusterpartnerskap kommer att, så långt som möjligt, integreras i och överföras till det nya nätverket Enterprise Europe Network[31].

Europeiska året för skapande och innovation 2009 är ett bra tillfälle för att främja klustrens öppenhet mot forskningsinstitut och internationella samarbetspartner i andra länder. Kommissionen kommer tillsammans med nationella och regionala samarbetspartner i medlemsstaterna att bistå vid anordnandet av de europeiska innovationsveckorna för att lyfta fram fördelarna med gränsöverskridande kontakter mellan näringsliv och vetenskap i klustersammanhang.

3.3. Främja högkvalitativa klusterorganisationer

Klusterinitiativ hanteras allt mer av specialiserade institutioner, som går under benämningen klusterorganisationer och som tar sig olika former, allt från icke-vinstdrivande sammanslutningar, till offentliga organ och företag. Företag och andra aktörer på innovationsområdet som är verksamma i kluster behöver effektiva, professionella och lämpliga stödtjänster för att kunna dra maximal nytta av sina klusterorganisationer. Ändå har klusterledarnas färdigheter och professionalism inte erkänts fullt ut. Effektiva och professionella klusterorganisationer är av avgörande betydelse för att höja kvaliteten på stödtjänster till företag och bidra till att klusterinitiativ blir självfinansierande.

Klusterledning bör därför erkännas som en ny yrkeskvalifikation där höga kvalitetsstandarder och professionalism fordras för att de tjänster som företag och institutioner som samarbetar i kluster behöver ska kunna tillhandahållas på ett effektivt sätt och fördelarna med kontakter mellan universitet, näringsliv och myndigheter ska kunna utnyttjas till fullo. Kommissionen uppmuntrar sådana insatser, som redan har inletts i vissa av EU:s regioner.

I detta sammanhang kommer kommissionen att inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation inleda ett europeiskt pilotinitiativ för högkvalitativa klusterorganisationer som omfattar särskilda utbildningsprogram och fördjupat samarbete för klusterledare. Om initiativet blir lyckat skulle det till slut kunna leda till inrättandet av en självfinansierande icke-vinstdrivande europeisk sammanslutning för klusterledare som skulle utarbeta och förvalta ett europeiskt kvalitetsmärke för högkvalitativa klusterorganisationer som grundar sig på EFQM:s (European Foundation for Quality Management) modell för verksamhetsutveckling[32]. Sådana europeiska klustermärken kan hjälpa klusterorganisationer att samla in ytterligare privat och offentlig finansiering och förbättra sin synlighet och sitt erkännande i hela världen.

---

praxis, och är i högre grad inriktat på innovation. Under 2007–2013 ägnas 2 miljoner euro åt innovation i EU-27 och samarbete mellan kluster i flera regioner är en del av detta.

29 Kommissionens meddelande ”Ett pionjärmarknadsinitiativ för Europa”, KOM(2007) 860, som finns på följande webbadress: http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm.

30 Inom ramen för EU:s integrerade havspolitik (”blåboken”), KOM(2007) 575, 10.10.2007, tillkännagav kommissionen sin avsikt att utveckla nätverk mellan sjöfartskluster.

31 Ytterligare upplysningar om Enterprise Europe Network finns på följande webbadress: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm.

32 Närmare upplysningar om EFQM-modellen finns på följande webbadress: http://www.efqm.org/.

3.4. Förbättra integrationen av innovativa små och medelstora företag i kluster

Kluster utgör en gynnsam miljö där små och medelstora företag kan utveckla kontakter med stora företag och internationella partner. Även om kluster drar nytta av stora multinationella företags närvaro är det samtidigt särskilt viktigt att dynamiska och innovativa små och medelstora företag integreras i kluster för att klustren ska kunna uppnå en hög nivå i fråga om kompetens och innovation. Beslutsfattare bör därför beakta små och medelstora företags höga potential när de utarbetar klusterpolitik.

Klusterorganisationer erbjuder ett stort antal anpassade stödtjänster för företag – särskilt för små och medelstora företag – som på ett mycket effektivt sätt kompletterar befintliga typer av stöd till små och medelstora företag. Sådana tjänster omfattar underlättande av samarbete mellan små och medelstora företag samt med större företag och forskningsinstitutioner, främjande av immateriell äganderätt och tekniköverföring[33], samt stöd till internationalisering.

För att främja små och medelstora företags integration i kluster kommer European Cluster Observatory att tillhandahålla ytterligare upplysningar om de tjänster som klusterinitiativen erbjuder, vilka kommer att vara användbara för företag och investerare som letar efter investeringsmöjligheter och strategiska partner i EU.

Bättre, skräddarsydda stödtjänster för små och medelstora företag som erbjuds av eller kanaliseras genom klusterorganisationer kommer också att utvecklas som pilotprojekt och provas inom ramen för initiativet Europe Innova™ och kommer sedan, om de är framgångsrika, att i bred omfattning överföras till EU-nivå genom den europeiska klusteralliansen och nätverket Enterprise Europe Network. Detta kan bidra till att öka effektiviteten hos och effekten av innovationsstödordningar i medlemsstaterna medan belastningen på små och medelstora företag minskas.

Enterprise Europe Network kommer också att uppmanas att under 2009, i nära samarbete med klusterorganisationer, organisera en informationskampanj om innovation där näringslivet, särskilt innovativa små och medelstora företag, ska få information om befintliga stödmekanismer, i synnerhet för kunskapsöverföring och internationalisering.

SLUTSATS

Kluster spelar en viktig roll när det gäller att öka konkurrenskraften, innovationen och skapandet av sysselsättning i EU. För att utnyttja fördelarna med kluster bör EU nu öka sitt stöd till de medlemsstater och regioner som främjar spetskvalitet på alla nivåer, och uppmuntra samarbete i hela EU i syfte att sträva efter fler kluster i världsklass.

Kluster bör vara öppna, flexibla och attraktiva för de största talangerna och de främsta experterna i världen. Insatser på regional och nationell nivå samt på EU-nivå bör göra det lättare att knyta närmare och effektivare kontakter mellan kluster samt med ledande forskningsinstitut i och utanför Europa. Samtidigt uppmanas klusterorganisationer att förbättra sina stödtjänster och bättre integrera innovativa små och medelstora företag i kluster.

---

[33] Sådana tjänster bör ta hänsyn till kommissionens nyligen antagna rekommendation om förvaltningen av immateriella rättigheter i samband med kunskapsöverföring och en uppförandekod för universitet och andra offentliga forskningsorganisationer K(2008) 1329, 10.4.2008.

Syftet med detta meddelande är att bidra till att skapa en mer effektiv ram för stöd till kluster i EU.

<u>Bilaga:</u> den politiska dagordningen till stöd för kluster i världsklass i EU

Kommissionen ska

- **stödja medlemsstaterna och regionerna i deras ansträngningar att förbättra sin klusterpolitik, särskilt genom att tillhandahålla objektiv information om kluster och klusterpolitik, samt genom att underlätta ömsesidigt lärande i hela EU,**

- **garantera större samstämmighet och komplementaritet mellan olika gemenskapsinstrument till stöd för kluster, helt i enlighet med subsidiaritetsprincipen,**

- **inrätta en europeisk grupp för klusterpolitik som ska ge råd till kommissionen och medlemsstaterna om möjliga strategiska riktlinjer för uppkomsten av och tillväxten för kluster i världsklass i Europa,**

- **uppmuntra utvecklingen av ett gemensamt europeiskt område för forskning och innovation genom att underlätta praktiskt gränsöverskridande samarbete mellan kluster,**

- **inleda ett europeiskt pilotinitiativ för högkvalitativa klusterorganisationer,**

- **förbättra den information om innovationsstödstjänster till små och medelstora företag som klusterorganisationer i Europa erbjuder, särskilt genom European Cluster Observatory och nätverket Enterprise Europe Network,**

- **inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation stödja utvecklingen av nya och bättre verktyg för att underlätta små och medelstora företags deltagande i innovativa kluster,**

och uppmanar medlemsstaterna att

- **helt integrera sin klusterpolitik i den del av de nationella reformprogrammen som handlar om konkurrenskraft, med beaktande av EU-dimensionen, och rapportera om politiken,**

- **bättre bistå små och medelstora företag när det gäller att delta i kluster, genom fortsatt tillämpning av rekommendationerna i rättsakten för småföretag i Europa, och**

- **öka insatserna för att uppnå mer synergi och komplementaritet mellan olika strategier, program och initiativ på det klusterpolitiska området.**